

Jaunimas

Mėnesinis laikraštis skiriamas jauniešiams.

TURINIS: Žmogaus veikimas. — Lietuvos dvąsios liudijimai, — Keli Lietuviai dailininkai. — Apie valūbumą. — Apžvalga: Politika; saimas-parlamentas; politiškas dārbas Lietuvoj; gūvenimo supratimo persimainūmas; baznyczios; du Lietuviū vākaru. — Pasikalbėjimai. — Nauji Rāstai. — Iš leidėjū-rašytojū pusės.

ŽMOGAUS VEIKIMAS.

Savo pažinti ūra augstiausias žmogaus uždavinis. Tuomi žmogus tepastoja tikrai žmogumi. Nėsa aiškiausias jo žūmis ūra lūgiai tai, kad jis pats savo pažūsta. Bet iš nieko žmogaus geriau nepažūsi, kaip iš jo veikimo. Savo veikime žmogus pats savo kuo-aiškiausiai mātū.

Paprastai tikima, būk žmogus veikia, kad jo kūnas junda. O ne visuomet taip ir ūra. Žmogaus kūnas ūra ūpatingas dalūkas. Jām vienā ar antrā kartā vienaip pasijudinus, pasilieka jame tokiām pasijudinimui geresnis galėjimas ir, tarsi, palinkimas. Pagaliaus kūnas junda visai savaimi. Taip, paveikslui, rūkūti labai priprātusio žmogaus lūpos junda žmogui net miegant, lūg jis rūkūtu.

Žmogaus kūnas ūra kaip koks automātas. Jis junda, kaip jis užgaunamas; ir bando tūn judėjimā atkartoti, kad jis tame nekliudomas. Taip randasi ūpratimas. Tik vienā dalūkā reikia tūse

gerai pastebėti. Judinkime kito žmogaus ranką taip dažnai, kaip tik galime, nesiras įpratimas. Bet kuomet žmogus pats panorės, kad jo ranka įpatingu būdu judėtų, veikia rankoje pasiliks tam palinkimai ir galėjimas. Pirštai ir ranka įpranta plunksnų vesti, ne, kad kiti ją atkartotinai valdo, bet kad pats rašyti pasimokydams žiūri, kaip plunksnų tikru būdu vedus. Pagaliaus ranka tarsi savaimi judinas reikalingu būdu. Žmogui nebereikia apie menkiausius judėjimus pamąstinti.

Taip visi judėjimai tarsi iš kūną išvedami, ir jis jiems priauginamas. Bet tada kūnas jau ir tarsi visai saviškiu pastoja. Jis gėvu daliku, tinkamu visokiems judėjimams. Tik reikia jį taip užgauti, koks jo judėjimas reikalingas. Tą gali pats žmogaus noras padarinti. Bet ir be to galima apsieiti. Ir iš paviršiaus prieinanti priežastis gali sukelti tinkamą kūno judėjimą. Žmogus gali miegoti, tai esti nieko nežinoti apie savo kūną, o tas vis dėlto gali tinkamai judėti. Bet aiški, kad tuomet žmogus pats neveikia.

O dar-gi kitas dalikas kartais pasirodo. Žmogus panori judėjimo, kurs nėra kūnui įprätintas. Bet kūnas tesijudina savo būdu, kaip tikras saivalininkas. Sākoma: sunku pāproti pergalėti. Pāprotis paties žmogaus veikimā visai apkreipia. Ir apie tokį tad nebegali būti nei kalbos. Tik su didžiu kantrumu žmogui galima savo kūnui kitā, tinkamesnį judėjimą įprätinti.

Taip matinti, kad kūnas yra išrankiu žmogaus

veikimui šiame gyvenime. Bet kūno judėjimas ne visuomet yra ir paties žmogaus veikimas. Gana dažnai tėra paviršutinių intekmių sėkmė.

Visai tokį-jau padėjimą galima pastebėti kitame žmogaus gyvenimo skirulyje. Kaip žmogus mato kūną ir jo gyvenimą esant sau dalyku su savo reikmenėmis ir istatimais, taip ir jo "viduje" jam apsireiškia ypatingas, nuo kūno gyvenimo skiriamas kitas, būtent geismai, palinkimai, troškimai, ir tt.

Nėra jie taip regimai suglausti viename paviddale, kaip kūno gėlios. Bet už tai jų judėjimas yra daug gėvesnis ir lengvai sužadindamas paviršutinių intekmių. Ir jis visai taipo-jau, kaip kūno judėjimas, gėli pasidarėti pėprotėiu ir sėviėku pries patė žmogų. Kuomet tik vienas geismas kartė yra sukiles ir patenkintas, tuoj reikalauja jis ir atkartojimo. Ir pasidėro taip geismų pėprotėiai, kurie visai tokiu bėdu savaip gėvena, kaip ir kūnas su savo ipratimais. Geismai ir jų gėntėis turi tad ypatingė savo gyvenimė, tarsi savo kūnė. Ir žmogus su savo valia gana dažnai menkai teiėtaiso pries juos.

O kadangi geismai sukelia ir kūno judėjimus, iėeina vėl veikimas, kurs žmogaus veikimu vadinamas, o tik to nėra. Tatėau jė priskaitoma žmogui. Nėsa geismų pėprotėiai, taipo-jau kaip kūno ipratimai, tesiranda patėiam žmogui sutinkant su pirmu ir antru geismų sukilimu. Taip žmogus pats gamina kaip kūno, taip ir geismin-

gumo sauvalninkišumâ. O kad tas tad prieš žmogaus vâliâ apsireiškia, tad berods žmogus pats neveikia, bet jis îra atsâkâs uz tai.

Todêl reikêtû žmogui labai atsargiâm bûti, kad sukîla jame koks pageidimas. Vienâ kartâ su juo sutikus, tasai auga. Ir žmogus tik tuomet pasiliks savo vidûje, savo prigimtîj, valdonu, kad jis ir savo vâliâ augîs.

Dâr ir todêl sunkiau îra geismus ir jû pâprotišius suvaldîti, kadangi jie greta su kûno judêjimaus nusiduoda. Juodu tarsi abu susitelkia savaip gîventi, žmogaus noro ir prieziûros neat-siklausdamu.

O dâr prisideda tretišias toks-jau kaip geismû gîvenimas, kurs gâli lîgiu bûdu stoties prieš pâtî žmogû. Ira tai mintšiû gîvenimas. Mintîs atplaukia ir dingsta. Pareina iš neregimos žmogaus aplinkîbês, uzninka jî ir nueina. Ir visai atitinkamai kaip geismû gîvenime pasidâro ir omenîj pâprotšiai. Kokios mintîs dažnai priimamos arba dâr-gi vadinamos, tokios veikia ir atplaukia ir uzgula žmogû. Net stojasi su savo protu žmogaus išmintšiai î keliâ. Todêl paprastai ne pats žmogus mâno ir išmâno, bet îprâtintos mintîs.

Jos tad veikia toliau î geismus ir tos î kûnâ. Ir pasidâro gana pinklus veikimas. Tatsau ir tai nêra dâr paties žmogaus veikimas. O tik didžiausia žmoniû dalis tokiu bûdu gîvena. Ir îra savo mintšiû bei geismû ir kûno reikalâvimû vergais. Nêra sau-žmonêmis.

Žmogui ūra paduoti tartum trīs automātai, kuriais jis apsireikšti galētū. Bet tiems trimis ūsigūvenus ir susitelkus, žmogus paprastai neūstengia juos taip suvaldūti, kad jām tarnautū. Ir kas prie žmogaus matūti, ūra beveik vis vien automātiskas veikimas. Todēl gana dažnai nusiduoda, kad tokiū žmoniū "automātai" pakliūva kitū, galingesniū žmoniū arba nors jū mintšiū bei geismū intekmēms. Ir tūli žmonēs todēl berods gūvi ūra, o tik jūjū ištikrūjū nēra gūvenime. Ir jū veikime tēra matūti, koks miklus jū kūnas ūra, kokie karšti, galingi jū geismai, kokios tvarkios ir prakilnios jū mintis. Bet kuomet žmogus bando ir pats apsireikšti, tuomet ir tai gāli būti mātoma, tik labai retai tepastebima, kadangi žmonēs tuo menkai tesirūpina.

O žmogui pridera patšiām veikti, pridera savo esūbe, savo išminti ir vāliā apreikšti. Ir tai ūra galima. Minimiems automātams ūsigūvenus, žmogus dār nēra prapuoles. Igūdami visokius pāprotšius, jie pastoja ir tinkamesni žmogui visokiu būdu tarnauti. Tik žmogus neturētū jiems pasiduoti ir rūpinties ant jū vis viršū palaikūti. Bet tām reikalinga, kad pats žmogus augtū.

Nusiduoda tai tokiu-jau būdu, kaip visas augimas: išlengvo. Kuomet tik kūno judējimas pastoja reikalingas, žmogus turētū jū palūdēti kuo budresne sāmone. Geismams sukūlant, jām priderētū labai mėginti, kas jū priezastis ir kas jū tikslas. Mintims atplaukiant, žmogus turētū jas

tvarkîti savo mânîmu ir jas priîmti pagal jû prakilnumâ. Visuomet žmogaus augštîbê: jo sâzinê, jo išmintis ir valia turêtû viskân atsverti.

Nesiseks tai tuoju. Bet kas kartâ vis geriau. Žmogus augs. Ir galês kuo-geriau naudoties trejopa savo prigimtimi: savo automâtais. Tuomet tûjû judêjimai bus tikrai žmogaus veikimai, iš kuriû gâli gimti net veikalai. *Vîdûnas.*

LIETUVIŲ DVASIOS LIUDIJIMAI.

Žmonijos dvâsiâ gâlime sulîginti su saulês šviesa, kurioj mâtome begâlo daug spinduliû. Jie îra pavieniû žmoniû ir tautû dvâsios, kurios galingiau ar silpniau švietšia ir savo spalvas, savo îpatîbes aiškiau ar drumstšiau apreiškia.

Jieškodami tarp žmonijos dvâsios spinduliû Lietuviû tautos dvâsios senuose laikuose, jos beveik neišvîstame. Tartum jos nebuvus. Istikrûjû ji nešvietê taip, kad bûtû zinomoj žmonijos šviesoje regima buvusi.

Dâr-gi nuostabu, kad ta šviesa, kaip ji Lietuviû kalboje pasirodo, ne tiek patšiû Lietuviû, kiek kitâtautšiû buvo pastebima ir priekîn stâtoma. Kitâtautšiai pirmiau pradêjo tîrinêti Lietuviû kalbâ ir stropiau rinkti tos kalbos žiedus.

Lietuviû tauta gîveno, lîg nenorêdama stoties švieson, lîg drovinga padarîti apie save daug kalbû, tarsi vengdama apie save mâstîti, lîg bûtû tai puikâvimas. Ir ji saves nepazino.

O dabar beveik viskas kitaip. Pasirodo kuone kita kraštutinîbê. Jau beveik per daug Lietuviai apie savo tautâ kalba. Ir tikrai reikalinga vieniems ir antriems patarti: Tik nerêkavkite taip! Peraiškiai žmonês pamatîs jûsû skurdâ.

Bet îra ir rimto dârbo. Berods ir seniau buvo rimtai